

Head uut kooliaastat!

Koolireform läheb lahti!

Haridusminister **Jaak Aaviksoo** ja ministeerium on leidnud uue seaduseelnõuga nipi, kuidas sulgeda üle Eesti hulk gümnaasiume.

HEADE MÕTETE MEES: Uues seaduses on koha leidnud haridusminister Jaak Aaviksoo lõputult korrutatud ideed.

Heidit Kaio
heidit.kaio@ekspress.ee

Riigil napib raha koolide jaoks. Väikesed Võrumaa vallad said eelmisel aastal nii vähe toetust, et sellest piisaks igas koolis ainult kahe ruutmeetri kordategemiseks. Rahanappuse leevendamiseks mõtles haridusministeerium välja üleeestilise gümnaasiumide sulgemise plaani. Läänud nädalal jõudis see põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatuse nime all kohalike omavalitsuste (KOV) kirjakastidesse. Muudatused peaks kehtima hakkama järgmise aasta 1. septembril. Seaduses on paberile pandud haridusminister Jaak Aaviksoo ideed, millest ta avalikes sõnavõttudes ja leheartiklites on rääkinud.

Põhimõttelise uuenusena hakkab riik igas maakonnas vähemalt ühe "puhta" gümnaasiumi omanikuks. Haridusministeeriumi asekanstler **Kalle Küttis** ütleb, et Lõuna-Eesti maakondadesse pole kindlasti vaja rohkem kui üht gümnaasiumi. Teised keskkoolid võiks kinni panna või jätkaksid nad tööd erakoolina või KOVi gümnaasiumi-

na. See võiks olla präänik - riik võtab suure gümnaasiumi pidamise enda peale ning omavalitsusele jääb raha alles, kui ta teised koolid kinni paneb.

Tulevikus peaks igas maakonnakeskuses olema vähemalt üks riigigümnaasium, Tallinnas ja Tartus rohkem. Põhikoolid jäävad omavalitsuste omaks. Rikkamad omavalitsused jätavad alles ka mõned linna gümnaasiumid (tõenäoliselt praegused eliitkoolid) ja siin-seal tegutseb mõni eragümnaasium.

Mitu linna on liikunud juba aastaid suunas, mida seadusemuudatus ette näeb. Viljandi gümnaasiumid liideti riigigümnaasiumiks, mis sel sügisel tööd alustas. Jõgeval ja Haapsalus käivad ettevalmistused, et alustada järgmisel sügisel. Pärnus on plaan senise nelja gümnaasiumi asemel jätta tegutsema kaks. Hantsgümnaasium on olemas, aga selle nimi muutub ning juurde luuakse Koidula riigigümnaasium.

Võiks eeldada, et väikestel omavalitsustel puudub raha, hoidmaks gümnaasiume elus ilma riigi massiivse toetusega. Aga nii see pole.

Valmis vastuhakuks

“Läänemaal ei plaani ükski vald oma gümnaasiumi kinni panna, kuigi kerkinas on riigigümnaasium,” ütleb Lääne maavalitsuse sotsiaal- ja haridusosakonna juhataja asetäitja **Anneli Vaarpuu**. Haapsalu linnas liidetakse Haapsalu gümnaasium ja Haap-

salu Wiedemanni gümnaasium riigile kuuluvaks Läänemaa Ühisgümnaasiumiks. Sinna oodatakse keskharidust omandama vähemalt 300 noort inimest. Lisaks on maakonnas riigile kuuluv Noarootsi gümnaasium, kus õpib 150 noort üle kogu Eesti. Tulevikus võib neid kaht oodata liitmine üheks haldusüksuseks.

Hakkamist täis on aga väikesed Kullamaa, Lihula ja Taebla vallad, kes plaanivad oma gümnaasiume edasi pidada. “Kui me saame 15 last ühtelendu kokku, jääme ellu,” lubab Taebla valla haridusnõunik **Riina Veske**. Riigigümnaasiumi moodustamiseks peaks seal õppima vähemalt 250 last. “Volikogus on meil palju Taebla kooli vilistlasi ja nad oleks väga pettunud, kui gümnaasium ei jätkaks.” Samas ta mõonab, et kui lapsi ikkagi pole, siis üle kahe aasta vastu ei pea.

Lihulas asub 39 õpilasega gümnaasium. Vallavolikogu esimees **Tiina Lobja** on hoos ja rõhutab, kuidas “Lihula on maakonna teine keskus” ja “meile on gümnaasium identiteedi küsimus” ning “Läänemaale mahub veel üks gümnaasium”. Lobja oletab, et riigigümnaasiumide idee ei osutu elujõuliseks ja vilistatakse praeguses “trikoovooruses” välja nii omavalitsuste kui ka Reformierakonna poolt, kes siiani on muutusi toetanud.

Omaette teema on venekeelse gümnaasiumihariduse säilimine. Vene gümnaasiumid on hääbunud. Viljandis ja Võrus, sama on juhtu-

mas Haapsalus ja Pärnus. Seaduseelnõu lubab ka võimalust, kus terve vene kooli säilitamise asemel tegutseks eestikeelse gümnaasiumi juures vajaduse korral igas lennus üks rühm, kus osa õppetööst toimub vene keeles.

Eliitkoolid jäävad alles

Keerulised valikud seisavad ees Tallinnal. Linnavalitsus ja volikogu peavad otsustama, millised gümnaasiumid kinni panna, millistest teha riigigümnaasium ja millised jätta linna omandusse. Et järgmisel sügisel toi-

Lõuna-Eesti maakondadesse pole kindlasti vaja rohkem kui üht gümnaasiumi.

muavad kohalikud valimised, siis on Tallinnas suurem reformituhin vaibunud.

Riik seadusega eliitkoolide käsi ei vääna, mingeid sunnimehhanisme nende sulgemiseks või algkooli sisseastumiskatsete keelamiseks pole seadusse kirjutatud. Kui Tallinna linn on nõus eliitkooli ülal pidama, saaksid need jätkata samal moel nagu praegu ehk õppeasutusena, kus antakse haridust esimesest klassist viimaseeni. “Rünnakut eliitkoolide vastu me ei korralda, aga nende

koolide gümnaasiumiosa võiks olla suurem,” ütleb asekancler Küttis. Et linnakoolist saaks riigigümnaasium, peaks seal õppima vähemalt 500 noort.

Tallinna linna huvides oleks mitte üks, vaid kaks või isegi rohkem riigigümnaasiumi. Mõni neist võiks olla Mustamäel ja mõni mõeldud venekeelsetele lastele. Omaette teema on, kas rajada täiesti uus, nimeta gümnaasium mõnda sobivasse hoonesse või kasutada olemasoleva kooli prominentset nime.

Kooli määramise kord muutub

Seaduseelnõu tühistab põhimõtte, et laps peab saama esimesse klassi samasse kooli, kus käib ta õde või vend ning mis asub kodule kõige lähemal. Kaks aastat tagasi riigi poolt kehtestatud uuendus osutus Tallinna jaoks liiga keeruliseks.

Seadusemuudatus kehtestaks uuesti piirkonnakooli põhimõtte ning piirkonna määramisel on otsustav “koolitee turvalisus” – selleks võib põhimõtteliselt olla ka sõit auto tagaistmel. Tallinna kesklinna koolid ei plaani võtta esimesse klassi ainult oma piirkonna lapsi, vaid sooviksid säilitada vaba vastuvõtu. Uus seaduseelnõu seda otseselt ei luba ega keela, pigem on küsimus seaduse tõlgendamises. “Me tõepoolest ei läinud katsete keelamise teed, sest huvilised leiaksid seaduses ikka mõne augu, et neid korraldada,” ütleb Küttis.